

IZVJEŠTAJ

O učešću ministra ekonomskog razvoja i turizma Gorana Đurovića na Forumu ministara ekonomije i finansija Zapadnog Balkana i Biznis forumu, Tirana, 25. i 26. septembar 2023. godine

U okviru predsjedavanja Republike Albanije Berlinskim procesom, ministar ekonomskog razvoja i turizma, gđin Goran Đurović boravio je u Tirani, 25. i 26. septembra 2023. godine, na poziv Ministarstva finansija i ekonomije Republike Albanije i Unije komora za trgovinu i industriju Republike Albanije, radi učešća na Forumu ministara ekonomija Zapadnog Balkana i Biznis forumu.

Na Forumu su razmatrana postignuća, prioriteti i glavni izazovi u sprovođenju ovog plana i unapređenju regionalne integracione agende kroz podršku unutar Berlinskog procesa, kao važnog instrumenta za ubrzanje ekonomske konvergencije regiona sa Evropskom Unijom.

Na Forumu ministara ekonomije i finansija Zapadnog Balkana, održanom u Tirani, ministri ekonomija i finansija iz regiona su potvrdili Operativne zaključke kojim su definisani ključni ciljevi ekonomske integracije u cilju pripreme za sljedeći Samit Berlinskog procesa koji će se održati 16. oktobra 2023. godine, u Tirani.

Na Forumu ministara podržano je dalje uključivanje i ubrzano integrisanje regiona u pojedinačne programe i politike EU, kako je definisano u metodologiji pregovora o pristupanju trgovine, mobilnosti, digitalizacije, inovacija i održivog razvoja u regionu Zapadnog Balkana. Ovi zaključci predstavljaju zajednički napor zemalja regiona da unaprijede ekonomsku saradnju, podstaknu rast i stvaraju održive perspektive za svoje građane. Navedeni Zaključci biće usvojeni na predstojećem Samitu lidera Zapadnog Balkana.

Takođe, implementacija Ekonomskog i investicionog plana Evropske komisije za Zapadni Balkan je prepoznata kao ključni korak u budućnosti, sa fokusom na povezivanju regiona sa EU, posebno u oblasti trgovine robom, elektronske trgovine i integracije u održive vrijednosne lance.

Ministri ekonomija i finansija Zapadnog Balkana su pozdravili unaprijeđenje saradnje sa EU kroz regionalne inicijative kao što je Inicijativa CEFTA – i Transportne zajednice o širenju zelenih koridora Zapadnog Balkana na granične prelaze sa EU. Ministri su takođe podržali zaključenje Memoranduma o razumijevanju između zemalja Zapadnog Balkana i članica EU, omogućavajući elektronsku razmjenu carinskih podataka i ubrzanje carinskih procedura.

Jedan od ključnih naglasaka Foruma ministara je bila važnost poboljšanja regionalne infrastrukture, posebno puteva i željeznice, sa podrškom proširenju Transevropske transportne mreže (TEN-T) na Zapadni Balkan. Ministri su takođe istakli značaj unaprjeđenja carinske saradnje između EU i Zapadnog Balkana kako bi se implementirali odgovarajući Memorandumi o razumijevanju.

Kao dio procesa regionalne integracije, ministri su razmotrili niz mjera koje će ubrzati ekonomsku konvergenciju regiona sa Evropskom Unijom. Ove mjere uključuju proširenje CEFTA-TCT Zelenih traka na sve glavne BCP-ove sa članicama EU, olakšavanje trgovine robom i uslugama, liberalizaciju trgovine uslugama, olakšavanje kretanja ljudi, podršku malim i srednjim preduzećima, kao i unaprjeđenje digitalne transformacije regiona.

Ministri su naglasili važnost platnih sistema za funkcionisanje tržišta, podržavajući pristupanje SEPA-i (Jedinstveni evropski platni prostor) i uspostavljanje instant plaćanja u regionu. Ove mjere će značajno smanjiti troškove plaćanja i podržati razvoj finansijskih tržišta.

U oblasti inovacija i industrije, ministri su podržali programe podrške digitalnim inovativnim hubovima, regionalnim zelenim startapima i kreativnim centrima. Takođe su podržali inicijative koje će podržati rast malih i srednjih preduzeća, posebno žena i mladih, kao i održivi turizam u region.

Na Forumu ministara ekonomija Zapadnog Balkana u okviru panela ***Jačanje i osnaživanje ekonomske konvergencije regiona Zapadnog Balkana s EU***, ministar Đurović je istakao da je Crna Gora u potpunosti posvećena unaprjeđenju regionalne saradnje kroz implementaciju Akcionog plana za zajedničko regionalno tržište i CEFTA 2006, kao značajnih instrumenta za ubrzanje ekonomske konvergencije regiona Zapadnog Balkana s EU i razvijanju dobrosusjedskih odnosa u regionu.

Posebno je pozdravio projekat ***Trade and Transport Facilitation 2.0*** koji će se implementirati uz podršku Svjetske banke u okviru Programa transportnih i trgovinskih olakšica na Zapadnom Balkanu i naglasio je da je Crna Gora potpisala Ugovor sa **Svjetskom bankom** 3. februara 2023. godine, u iznosu od 14,5 miliona eura, čime je po prvi put osigurana podrška Svjetske banke sektoru saobraćaja u Crnoj Gori, u ovom obimu.

Ministar Đurović je istakao **značaj postojanja zelenih/plavih koridora** kada je u pitanju sloboda kretanje roba i njihov lakši i brži protok na graničnim prelazima u regionu. Naglasio je da proširenje Zelenih koridora sa regiona Zapadnog Balkana na EU članice predstavlja primjer jedne od najuspješnijih regionalnih inicijativa i u tom smislu je izrazio zadovoljstvo što je navedena inicijativa zaživjela i što je do sada u okviru iste potpisano pet memoranduma o saradnji.

U kontekstu slobode kretanja ljudi, ministar Đurović je pozdravio potpisivanje Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, stomatologije i arhitekta na prošlogodišnjem samitu lidera Zapadnog Balkana i naglasio je da je time učinjen značajan iskorak i da će biti omogućeno slobodno kretanje ljudi bez barijera, pojednostavljivanje administrativnih procedura, mogućnosti zasnivanja radnog odnosa u ekonomijama u regionu, odnosno dalji napredak u uspostavljanju četiri slobode Jedinstvenog tržišta EU u regionalnim okvirima.

U tom smislu, pozdravio je i najavljeno potpisivanje Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, veterinare, farmaceute i babice na ovogodišnjem Samitu, kojim će se dati dodatni impuls olakšavanju slobode kretanja ljudi u regionu i veća dostupnost kvalifikovane radne snage.

Ministar je na kraju zaključio da samo zajedničkim snagama i čvrstom posvećenošću procesu regionalne ekonomske integracije možemo doprinijeti punoj valorizaciji ekonomskih potencijala regiona i približavanju jedinstvenom EU tržištu, što će u velikoj mjeri doprinijeti povećanju konkurentnosti regiona i boljem pozicioniranju kao atraktivne investicione destinacije.

Na Biznis forumu, u okviru panela: - **Izazovi i potencijali Zajedničkog regionalnog tržišta „Postepeni prelazak regiona ka jedinstvenom EU tržištu“**, ministar Đurović je istakao da je Crna Gora kao ovogodišnji predsjedavajući i CEFTA Zajedničkog odbora, ali i Pododbora za trgovinu uslugama odlučna da napravi veliki korak naprijed u olakšavanju trgovine uslugama, posebno imajući u vidu da su upravo usluge privreda budućnosti.

U tom kontekstu, ministar Đurović je naglasio značaj usvajanje seta odluka koja su tehnički usaglašene, a nisu usvojene zbog nepostojanja konsenzusa među CEFTA stranama, i pozvao CEFTA strane da ulože dodatne napore i da kroz konstruktivni dijalog pokušaju da postignu konsenzus i usvoje set navedenih odluka, imajući u vidu da će implementacija istih u značajnoj mjeri doprinijeti pospešivanju ekonomske integracije regiona.